

органами при здійсненні ним державного контролю за дотриманням природокористувачами вимог законодавства по охороні навколишнього природного середовища.

Згідно з чинним законодавством адміністрація інспектованого об'єкту зобов'язана надавати інспектору всю необхідну інформацію, статистичну звітність, фінансові та облікові документи, результати відомчих лабораторних спостережень, проектні матеріали, акти прийняття об'єкту в експлуатацію тощо, а також всіляко сприяти проведенню перевірки, надаючи допомогу транспортом і при необхідності спецодягом та спецспорядженням.

Студент повинен розуміти, що головним засобом здійснення його діяльності є інспекторська перевірка.

Здобувач вищої освіти при практичному закріпленні матеріалу з дисципліни отримує творче завдання, яке доводить необхідність точного проведення інспекторської перевірки та важливості виконання Акту перевірки із точним зазначенням усіх нюансів, що вимагаються.

Студенти уявляють себе Державними екоінспекторами і отримують завдання на проведення повної планової перевірки великого підприємства, у якого наявні порушення природоохоронного законодавства і виконують усю процедуру роботи інспектора із заповненням необхідної документації сталої форми.

Література

1. Офіційний сайт Міністерства охорони навколишнього природного середовища України. URL: <http://www.menr.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Державної екологічної інспекції Азовського моря. URL: <http://www.azovseaeco.com.ua/>
3. Офіційний сайт Державної екологічної інспекції з охорони довкілля Північно-Західного регіону Чорного моря України. URL: <http://www.menr.gov.ua/>
4. Солодкий В.Д., Товажнянський Л.Л., Масікевич Ю.Г. та ін. Природоохоронне інспектування. Чернівці, Зелена Буковина, 2005. 263 с.
5. Зеркалов Д.В. Екологічна безпека : управління, моніторинг, контроль : посібник. К.: КНТ : Дакор : Основа, 2007. 412 с.

О.В. Болюк, Н.В. Стратічук
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Olgaboluck@gmail.com, nataliastratichuk@ukr.net

СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

На сучасному етапі розвитку створення і поліпшення господарського механізму природокористування неможливе без оцінки ситуації у взаємодії економіки і екології, а також представлення можливих шляхів еколого-економічного розвитку в майбутньому. Для такої оцінки широко застосовуються інструменти еколого-економічного аналізу.

Метою еколого-економічного аналізу є вивчення наслідків екологічної діяльності підприємств, визначення впливу факторів на їх відхилення для виявлення в подальшому недоліків, а також розробка заходів, спрямованих на стабілізацію та покращення стану навколишнього природного середовища.

Наше сьогодення характеризується складною екологічною ситуацією, надзвичайно низьким рівнем екологічної освіти і свідомості у більшості населення, надмірною експлуатацією природних ресурсів і накопиченням шкідливих відходів. Як наслідок, виникають значні екологічні проблеми в результаті нераціональної взаємодії господарської діяльності людини і навколишнього середовища. Основними причинами кризової екологічної ситуації в Україні є ресурсо- й енергомістка структура її економіки, що викликала не тільки значне забруднення навколишнього середовища, але й спричинила зменшення запасів багатьох видів її природних ресурсів [1].

Володіючи та правильно інтерпретуючи економічну, статистичну інформацію можна знаходити виробничі резерви, які спрямовані на підвищення рівня екологізації виробництва, якості (екологічності) продукції, а також покращення стану довкілля; здійснювати побудову детермінованих факторних моделей щодо залежності кінцевих виробничих економічних результатів господарської діяльності від екологічних показників (факторів); визначати екологічну та економічну ефективність природоохоронних заходів, багатоцільових інвестиційних проектів.

Аналіз останніх досліджень у яких започатковано розв'язання озвученої проблеми, показав, що науковці присвячують різним аспектам еколого-економічної оцінки багато уваги: від глобальних питань (надмірне використання природних ресурсів, збереження навколишнього середовища), до проблем вирішення, яких починається

на місцевому рівні (збереження вичерпних видів природних ресурсів, економічна утилізація). Дослідженням взаємозв'язків економіки та природного середовища займається чимало і вітчизняних науковців: М. Лемешева, М. Мелешкіна, Н. Мойсеева, Л. Розанова та інші.

Еколого-економічний аналіз є одним із видів аналізу і має багато напрямків та видів. Він може розглядатися як в широкому, так і в вузькому розумінні залежно від предмета аналізу.

Сучасний розвиток науково-технічного прогресу обумовлює значний приріст виробництва продукції і, як наслідок, збільшення негативного впливу на якісний стан довкілля. Отже, виникає дилема між задоволенням суспільних потреб у матеріальних благах та природно-ресурсним й екологічним потенціалом навколишнього середовища, що може бути вирішена на основі об'єктивної еколого-економічної оцінки виробничих процесів, що відбуваються у різних сферах господарювання [2].

Еколого-економічний аналіз у широкому розумінні передбачає здійснення аналізу показників взаємодії, з одного боку, господарської діяльності в рамках регіону, національної економіки, світового господарства і, з іншого боку, навколишнього середовища [3].

Еколого-економічний аналіз у вузькому розумінні охоплює господарську діяльність певного підприємства та її вплив на довкілля.

Кожне підприємство вирішує завдання по широкому колу питань: визначення переліку продукції; на який ринок виходити з цією продукцією; які технології використовувати для виробництва продукції; яка структура ресурсів необхідна і яким чином розподіляти трудові, матеріальні і фінансові ресурси, які показники повинно досягнути підприємство за певний період. Зростаюча стурбованість суспільства щодо якості навколишнього середовища акцентувала увагу виробників на можливі екологічні наслідки їх діяльності. Підприємства повинні виявляти ці наслідки, а по можливості повністю ліквідувати їх негативний результат. Для запобігання негативних наслідків на навколишнє середовище кожне підприємство повинно проводити еколого-економічний аналіз своєї діяльності.

Тобто, предметом еколого-економічного аналізу є господарські процеси та явища, які здійснюються на підприємствах, в галузях і в народному (національному, світовому) господарстві в цілому, тим чи іншим чином впливають на стан довкілля і знаходять своє відображення у системі взаємопов'язаних еколого-економічних показників.

Еколого-економічний аналіз здійснюється за двома основними напрямками. Перший напрямок включає виявлення масштабів, елементів і результатів діяльності підприємств, регіону, країни в

цілому, що має вплив на довкілля, другий напрямок передбачає визначення впливу такої діяльності на формування й оцінку кінцевих показників роботи підприємства.

Еколого-економічний аналіз є однією зі сфер науки та практики, що найбільш динамічно розвиваються останніми роками. Питання взаємодії суспільного виробництва з довкіллям сьогодні визначається як одна з найважливіших глобальних проблем людства, що свідчить про актуальність дослідження теоретичних та методичних аспектів еколого-економічного аналізу як інструменту забезпечення підвищення рівня екологізації виробництва, якості (екологічності) продукції, а також покращання стану довкілля. Основними напрямками подальших наукових досліджень мають стати вивчення наслідків екологічної діяльності підприємств, розробка механізму еколого-економічного управління підприємством, а також розробка заходів, спрямованих на стабілізацію та покращення стану навколишнього природного середовища.

Застосування адекватної еколого-економічної оцінки діяльності підприємств дозволить надавати більш якісну аналітичну інформацію для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на зниження негативного впливу підприємства на навколишнє середовище.

Література

1. Мельничук Н.В. Застосування еколого економічного аналізу для оцінки рівня екологічності виробництва. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. Серія «Економіка». 2010. Вип. 3(51). С. 172–179.
2. Теорія еколого-економічного аналізу : навч. посіб. / Є.В. Мішенін, І.М. Сотник, Н.В. Мішеніна, І.О. Галиця ; заред. Є.В. Мішеніна. Суми : СумДУ, 2014. 246 с.
3. Баланенко О.Г., Стойкова Т.М., Стойкова І.М. Сутність та основні завдання еколого-економічного аналізу діяльності підприємства. *Молодий вчений*, № 1 (41) січень, 2017. С. 535–539.